

ровують решту людей, до яких також належать пращури і нащадки. Ця традиція передавалась у Китаї протягом тисячоліть. Нащадки пам'ятають [1] і шанують гідні справи своїх пращурів та продовжують цю традицію дарування. Це і робить можливим у китайців те, що нам здається безглуздим: «Люди ставляться до правителя як до батька й матері та не думають, що він може заподіяти їм шкоду» [2, с. 213; 3].

Перед завданням, яке перевищує наші сили, ми вважаємо себе слабкими та перетворюємось на боязких, безсилих нероб. Перед завданням, з яким швидко впораємось, ми стаємо ледачими, самовпевненими та не втілюємо навіть того, що у наших силах. *Перед завданням, яке співмірне нашим здатностям, ми стаємо сміливими, творчими і ще більш сильними.*

Бібліографічні посилання:

1. Заєць О.М. «Україна–пам'ять» – орієнтир національної політики / Гілея: науковий вісник. Київ, 2018. Вип. 129.
2. Тимченко В.М. Можливості дару в суспільстві обміну. Київ: Логос, 2018.

Гречишкін Ілля Костянтинович

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
факультет підготовки фахівців
для органів досудового розслідування,
здобувач вищої освіти*

Науковий керівник –

Стояцька Ганна Михайлівна,

*Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
кафедра гуманітарних дисциплін
та психології поліцейської діяльності,
кандидат філософських наук, доцент*

**РЕЛІГІЯ ЯК УНІВЕРСАЛЬНА МОВА ЛЮДСТВА:
УТОПІЯ ЧИ РЕАЛЬНЕ МАЙБУТНЄ?**

Постановка проблеми. Сьогодні людство вже відійшло від кордонів у їх традиційному розумінні. У процесі розвитку суспільства з кожним днем розмиваються географічні, часом кліматичні, і найголовніше внутрішні бар'єри між окремими індивідами по всій земній кулі. Тоді необхідно з'ясувати, які чинники впливають на цей процес, як саме він відбувається, а також на наслідки, які він несе із собою.

Мета тез доповіді. З'ясувати чи можлива універсальна мова взаєморозуміння у сучасному швидкоплинному та соціально-, культурно-, релігійно фрагментованому світі.

Виклад основного матеріалу. Не можна не відзначити, що сучасний світ перебуває в стані кардинальної трансформації, у ньому відбувається стрімке оновлення умов життя й праці людини (телебачення, програмне керування, всесвітня інформаційно-пізнавальна мережа – Інтернет, мобільний зв'язок, високошвидкісний транспорт), міняються традиційні установки та уявлення. Задача людства під час цих процесів не втратити зв'язок між кожною особистістю, а навпаки сформувати єдине інформаційне ядро.

А людство намагається сформувати це є ядро вже не одне тисячоліття. Існує безліч різноманітних інструментів, які використовувалися людством для досягнення цієї мети, але найбільш ефективним на довгій перспективі виявився один. Цим інструментом є релігія. Звичайно, ви можете заперечувати, сказавши, що як ми можемо розглядати релігію, як інструмент формування планетарної свідомості, якщо не існує єдиної світової релігії. Ви будете праві, але, якщо ми будемо розглядати релігію не як сукупність різноманітних клаптиків, а єдину картину. Адже, незважаючи на те, що кожна релігія має свої певні плани й підходи, але мета в них фактично одна об'єднати людей своїми ідеалами та релігійними нормами. Зробити так, щоб кожний член соціуму думав не тільки про себе, а про загальну мету, до якої можливо дійти тільки за рахунок чітко скоординованих спільних дій.

Здається якщо все так просто, то чому ми досі не досягли цієї очікуваної єдиної планетарної свідомості? Тому, наразі релігія вже не є новаторським інструментом, вона як пила для дерева, ще може застосовуватися, але чому б не замінити її на більш нову та ефективну бензопилу? На сучасному етапі розвитку суспільства, цими інструментами є ідеологія та освіта.

Одночасно каталізатором та рушійною силою даного процесу є інформація. Вона стає універсальним комунікатором, міжособистісним містком. Здобуття, адекватне сприйняття, критичний аналіз та інтерпретація можливе лише за умови високого рівня освіченості всіх членів соціуму.

На думку асоційованого члена Римського клубу українського вченого В.Вовка [1], Просвітництво XVIII століття поставило на перше місце приватне, індивідуальну людину і її потреби, права, можливості тощо. Зараз ми розуміємо, що акцент виключно на приватних правах і інтересах руйнує багато з так званих commons (в перекладі – спільне – авт.). Commons – це ті речі, які належать всім. Commons – атмосфера Землі, океани, річки, надра, дощові ліси, крижані покриви. Якщо акцент робити виключно на свободі індивіда і на приватному інтересі, то це веде до довгострокового стратегічного руйнування commons, тобто – того, що належить усьому людству.

Підтвердити дане твердження ми пропонуємо на прикладі колективного імунітету. Що це таке і як він працює? В соціумі де переважна більшість людей вакциновані, скажімо від кору або віспи, шанс захворіти на ці хвороби навіть у невакцинованої людини практично відсутній. Це і є колективний імунітет. У разі ж, якщо більшість людської популяції нехтують цим загальним правилом, шансів вижити у соціальної групи практично мінімальні.

А якщо його застосувати у іншій сфері? А саме у якості вакцини розглядати доступ до інформації, освіти та наукові здобутки. Як це має працювати? Високий рівень освіченості притаманний окремим членам соціуму – це окремі піщинки, й лише їх узагальнення та уніфікація у єдиній планетарній свідомості здатне забезпечити очікуваний результат.

Така складна система як людське суспільство, за промовистим висловом Г.Гегеля все необхідне для власного існування та функціонування, здатна створювати «із середини себе» і «для себе» [2]. Сучасні наукові теорії, наприклад, еволюційної космології, стверджують, що протягом розвитку такої глобальної системи як Всесвіт, в ній неминуче повинен з'явитись «спостерігач» – рефлексуюча свідомість. І він з'явиться лише у потрібний момент. Як для соціуму з локальною культурою, що мешкає на Андаманських островах, немає потреби у ІТ-спеціалістах, так само сама ця культура напрацює і відтворить їх у разі потреби. Тобто поява свідомості, рефлексії, критичного мислення, критицизму як такого (а починаючи з Декарта позиція інтелектуала в західній культурі – критицизм) є закономірним етапом еволюційного розвитку. Певним чином ця ідея обіграна у роботах нашого співвітчизника Володимира Вернадського та його концепції ноосфери [3].

Він активно пропагував ідею переходу на абсолютно новий рівень. Під враженням лекцій В. І. Вернадського, прочитаних в Сорбонні в 1922-1923 рр., французький математик і філософ Е. Ле Руа почав розробку концепції переходу біосфери в новий стан, коли визначальним фактором її розвитку є розум людства [3]. Пізніше внесок у становлення теорії про ноосферу вніс французький геолог і палеонтолог П. Тейяр де Шарден [3]. У сучасному розумінні «Ноосфера – новий еволюційний стан біосфери, при якому розумна діяльність людини стає вирішальним фактором її розвитку». Отже, фактично їх вчення зводяться саме до проблематики, яку ми зараз розбираємо: перехід до розуму як найвищого регулятора, що неодмінно стане фактором формування єдиної планетарної свідомості.

Висновки. Підводячи підсумок, можна сказати, що наразі планетарна свідомість для нас є утопією, яка ще тільки має колись настати, але саме її настання не викликає жодних сумнівів. Завдання людства на шляху до цього майбутнього – не втратити не лише загальнолюдську ідентичність, але й культурне та соціальне різноманіття, знайти універсальну мову взаєморозуміння, напрацювати універсальні норми співжиття.

Бібліографічні посилання:

1. Від ковбойської економіки слід перейти до економіки космічного корабля. Віктор Вовк, асоційований член Римського клубу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/2411426-viktor-vovk-asocijovanij-clen-rimskogo-klubu.html>
2. Гегель Г. Наука логіки. СПб. : Наука, 1997. 799 с.
3. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление URL: http://1576.ua/uploads/files/1007/Vernadskiy_Volodymyr.Nauchanaia_mysl_kak_planetarnoe_javlenie.1576.ua.txt